

Filosofie a vědy (speciální)

Obečně se přijímá jako historický fakt, že většina věd se ustavila jako samostatné disciplíny odtržením, oddělením od filosofie. (V pozdější, spíše nedávné době se některé vědy ustavily jinak, ale to zatím nechme stranou.) Toto oddělení či vydělení speciálních vědeckých disciplín s sebou někdy přineslo mnoho výhod, ale také některé těžkosti a přímo nedostatky či vady.

Nejvýznamnější ztrátou bylo narušení a posléze soustavné zanedbávání vztahu k „celku“, a to jak ve smyslu praktickém, tak teoretickém. Příklady: fyzika nemá moc, co by řekla o vlastnostech bakterie, ježka nebo růže, pokud je nerozloží a tím nezlikviduje. Organická chemie už toho dovede říci více, ale stále není schopna něco zjistit o tom či onom. Biologie (včetně fyziologie atd.) už dokáže určit a popsat typ bakterií, druh zvířete nebo ptáka atd., ale v jistém smyslu musí svůj rámec překročit, když bude zkoumat, jak se chovají v různých situacích (proto byla ustavena další disciplína). A platí to pochopitelně i naopak – biologie sama nám nezjistí a neřekne nic o chemických pochodech při trávení v tom či onom organismu, a už vůbec nic o povaze přítom zúčastněných atomů a molekul.

(Písek, 141229-2.)